
TIVOLI ALS ZOÖLOGISCHE SOCIËTEIT

In Utrecht heeft in de vorige eeuw gedurende ruim tien jaren een Zoölogische Sociëteit gefloreerd, waar een grote collectie zoölogische (en mineralogische) preparaten geherbergd was, benevens voor een kortere tijd ook enige levende exotische dieren.

De stichter van deze sociëteit was prof. dr. Th. G. van Lidth de Jeude (1788-1863). Hoe kwam hij daartoe? In de 17e en 18e eeuw bloeide de belangstelling voor de natuurwetenschappen overal op en we vinden dan ook in die tijd alom in Europa en zeker ook in Nederland diverse personen, die collecties opbouwden op natuurwetenschappelijk gebied, soms van instrumenten, vaker van mineralen, schelpen, insecten e.d., later ook van dierkundige preparaten op alcohol.

Zo vinden we b.v. in de Alg. Konst- en Letterbode van 1818 II (blz. 57):

„De wiskundige wetenschappen, voorheen in het tijdperk van den grootsten bloei der Vereenigde Nederlanden, de lievelings-studien der voornaamste staatsmannen, en zelfs der vorsten, werden sedert jammerlijk verwaarloosd. Thans begint de beoefening dezer wetenschappen, die in zulk een naauw verband staat met den voorspoed, ja zelfs met het aanwezen van vele provincien, meer en meer aantewakkeren . . .

Tot de beoefening der natuurkundige wetenschappen had zich, sedert lang, een overhelling van den volksmaak geopenbaard, nergens vond men bij bijzondere personen grooter aantal van kabinetten en verzamelingen van voorwerpen tot de natuurlijke historie betrekkelijk; nergens meerdere vereenigingen ter beoefening der proefondervindelijke natuurkunde. Maar de wetenschappelijke beoefening der verschillende delen van de natuurlijke historie werd, eerst later, op de Hooge Scholen ingevoerd en vindt sedert vooral te Leyden en Groningen, vlijtige beoefenaars . . .” (1)

Zo ook bovengenoemde Theodorus Gerardus van Lidth de Jeude. Hij was op 8 juli 1788 te Tiel geboren, van welke stad zijn vader toen burgemeester was. Deze zoon is op 22 september 1806 als student in de filosofische en de medische faculteit aan de Utrechtse Hogeschool ingeschreven en heeft aldaar gestudeerd tot 1811 (2). Daarna ging hij naar Leiden om zich te prepareren voor een promotie in de medicijnen. Maar reeds op 16 oktober 1815 is hij benoemd tot hoogleraar in de ontledkunde en physiologie aan de hogeschool te Harderwijk. Op 23 november daaropvolgende is hij honoris causa bevorderd tot Math. Magister en Phil. Nat. doctor aan de Utrechtse academie met als promotor prof. dr. J. Th. Rossijn.

In 1818 (3) werd echter de Harderwijkse hogeschool

opgeheven en de daaraan verbonden hoogleraren, die niet voor pensionering in aanmerking kwamen, naar andere hogescholen in ons land overgeplaatst als buitengewoon hoogleraar. Als zodanig komt Van Lidth de Jeude op 21 januari 1819 te Utrecht en wel in de faculteit der wis- en natuurkunde, ten behoeve van de zoölogie, welke leerstoel in 1828 omgezet is in een gewoon professoraat.

Nog in Harderwijk zijnde en de opheffing als bedreiging ziende aankomen, heeft hij zich, samen met de eveneens daar werkzame prof. dr. Jacob Vosmaer (1783-1824) zeer beijverd voor het behoud van die hogeschool, desnoods omgezet in een medische school. Beide heren zijn nog in januari 1818 met dat plan zelf naar de minister van Binnenlandse Zaken (waaronder Onderwijs toen viel) gegaan. Maar het plan tot opheffing der hogeschool te Harderwijk was toen al te ver gevorderd, zodat hun voorstel verworpen werd. Zij kregen toen wel van de minister het verzoek om een voorstel voor het inrichten van een Rijks Veeartsenij School te ontwerpen (4). Aan die opdracht is voldaan en toen deze school dan ook tusslotte in 1821 in Utrecht geopend werd, zijn beiden eraan benoemd en wel Van Lidth de Jeude als directeur tevens hoogleraar in anatomie, physiologie en dierkunde en Vosmaer als hoogleraar in schei- en artsenijsmengkunde en leer der geneesmiddelen (5). Van Lidth de Jeude's directoraat aldaar was geen groot succes (6). In 1826 legt hij dat directoraat dan ook neer, maar blijft tot 1 april 1851 leraar in bovengenoemde vakken, naast zijn professoraat aan de Utrechtse hogeschool. Ook dat was geen groot succes, daar hij, zoals b.v. Harting schrijft in zijn autobiografie (7), dikwijls niet eens college geeft. Zijn grote liefde had kennelijk zijn verzameling mineralogische en zoölogische preparaten, die hij in de loop der jaren opgebouwd had, daarna verkocht, weer opnieuw opbouwde enz., zoals hieronder uiteen gezet zal worden.

Hoe verloopt dat verzamelen?

Bouman (zie noot 2, blz. 595) meldt dat van Lidth de Jeude reeds in 1816/7 in het bezit was van een aanzienlijk zoölogisch kabinet dat hij ten dienste van het onderwijs aanwendde. Bij de verdeling van de bezittingen der Harderwijksche hogeschool lezen we in bovengenoemd boek dat de bibliotheek en de natuurkundige instrumenten naar Deventer gaan, enkele boeken naar Arnhem en de gebouwen worden overgedragen aan de stad Harderwijk. Het kabinet van natuurlijke historie zowel als dat voor ontled-, heel- en verloskunde blijven in Harderwijk, eventueel ten dienste van het onderwijs aan een lagere medische

school aldaar. Hieronder valt dus waarschijnlijk bovengenoemde collectie van Van Lidth de Jeude, die toen dus nog geen particuliere collectie geweest moet zijn. Dit wordt echter niet genoemd in berichten over de verdeling in de Alg. Konst- en Letterbode (8). Voor het eerst wordt deze vermeld in 1825 als Koning Willem I Van Lidth de Jeude's verzameling (of een deel ervan) aangekocht heeft en aan de Utrechtse academie geschonken (9). (Met meerdere verzamelingen heeft deze koning aldus gehandeld t.b.v. de verschillende inrichtingen van het hoger onderwijs). Daarna gaat Van Lidth de Jeude door met verzamelen, zoals o.m. blijkt uit het feit, dat hij in december 1835 wederom een verzameling „Naturaliën en Anatomische preparaten“, vergezeld van een catalogus ervan voor de somma van f 40.000 à f 50.000 (voorwaar geen klein bedrag!) aan de koning aanbiedt om ter gelegenheid van het a.s. tweede eeuwfeest der Utrechtse academie (in 1836) weer aan deze te schenken (10). De minister van binnenlandse zaken vraagt hierover advies aan de directeur van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden; deze zegt de verzameling niet te kennen, maar wil deze desgewenst wel gaan bezichtigen. Maar dan schrijft de minister aan de Koning dat volgens hem de aankoop niet gewenst is, ten eerste wegens de stand van de financiën, maar ook - en nu komt m.i. het belangrijkste argument - omdat de verzameling der Natuurlijke Historie bij die Hooge School vrijwel schijnt te voldoen aan het oogmerk waartoe zij aldaar bestemd is, te weten, om te dienen als hulpmiddel bij het Onderwijs, terwijl het de bedoeling nimmer zijn kan om die verzamelingen bij de andere Hooge Scholen tot gelijke volledigheid en uitgebreidheid als 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leyden, het welk onder de inrigtingen van dien aard hier te lande den eersten rang moet blijven bekleden. . . "

Van Lidth de Jeude had deze aanbieding gedaan omdat mijn (= zijn) diep ongelukkige omstandigheden een spoedige afdoening van zaken vorderen en er doet zich meer dan ene gelegenheid tot verkoop buiten 's Lands op en er voor mijn Huis en Erf thans ook veele liefhebbers zijn. (10)

Die ongelukkige omstandigheid betreft het overlijden van zijn echtgenote, Sara Johanna Römer, geboren te Utrecht in 1793 en overleden te Zoelen op 16 september 1835.

Doordat de verkoop van zijn verzameling noch in ons land noch in het buitenland doorgaat, behoudt hij haar dus.

Op 23 november 1836 hertrouwt hij en wel met Johanna Elisabeth Ledebor, weduwe van J. P. Feiffer. Ondertussen moet Van Lidth de Jeude aan zijn verzameling voortgebouwd hebben, gezien het feit dat men in september 1837 vermeld vindt, dat het Naturaliën Kabinet van Van Lidth de Jeude geplaatst is in zijn huis aan de Nieuwe Gracht bij gewezen Plompse Toren (= Plompstorengracht) en 's Woensdags middags te bezichtigen is van 12.00 tot 15.00 uur. (11)

Voortbouwende aan deze collectie blijkt hij de „Zoölogische Sociëteit“ in 1839 opgericht te hebben later vermeld onder de zinspreuk „Naturae et artibus“; men vindt dan in de Utrechtsche krant van 1 april 1839 het bericht dat de Koning *authorisatie verleent tot het in werking brengen der onlangs hier opgerichte Zoölogische Sociëteit, opgericht dank zij prof. van Lidth de Jeude.*

Zo langzamerhand wordt de behuizing ten zijnen huize blijkbaar te klein, want een volgende verhuizing komt in zicht. Op 3 juni 1839 vinden we nl. in de Utrechtse krant een uitvoerig artikel over de Zoölogische Sociëteit, waarin o.a. gesproken wordt over het *fraaie kabinet, voortaan niet alleen ten dienste van de kwekelingen der Hoogeschool maar ook voor de leden der Zoöl. Sociëteit, door welke, in onze bloeiende Academiestad het verkeer in eenen gezelligen kring, voor alle beoefenaren en beschermers der Wetenschappen, thans open staat. . . Dit keurige kabinet gaat eerstdaags naar een ruim Locaal aan één der singels. Tuinen erbij, versierd met prieelen en zitplaatsen, zijn aangelegd, erin eenige levende Dieren, welke Vrolijkheid en Gezelligheid geven, zoodat men te midden van het bloeiende Plantenrijk het Rijk der Dieren, in levende en eigenaardige Natuur kan zien.*

Dat *locaal met tuin* nu betreft Tivoli aan de Kruisstraat en de *tuin* is reeds van 27 mei 1839 open voor de leden van de Zoölogische Sociëteit (zie: advertentie, in Utrechtsche Courant van 29 mei). In het boven aangehaalde artikel staat o.m. ook dat er een reglement is voor het lidmaatschap van de sociëteit, volgens hetwelk de *Leden dagelijks in de tuin en diergaarde mogen komen met hun Dames en Vreemdelingen; het kabinet is vier maal per week te bezichtigen van tien tot zes uur en er worden lessen gegeven. Studenten en kwekelingen van andere inrigtingen kunnen buitengewone leden worden tegen een lagere contributie. Thans zijn er 70 leden. Hieruit is een bestuur van zes personen gekozen met Van Lidth de Jeude als zevende lid, tevens directeur.*

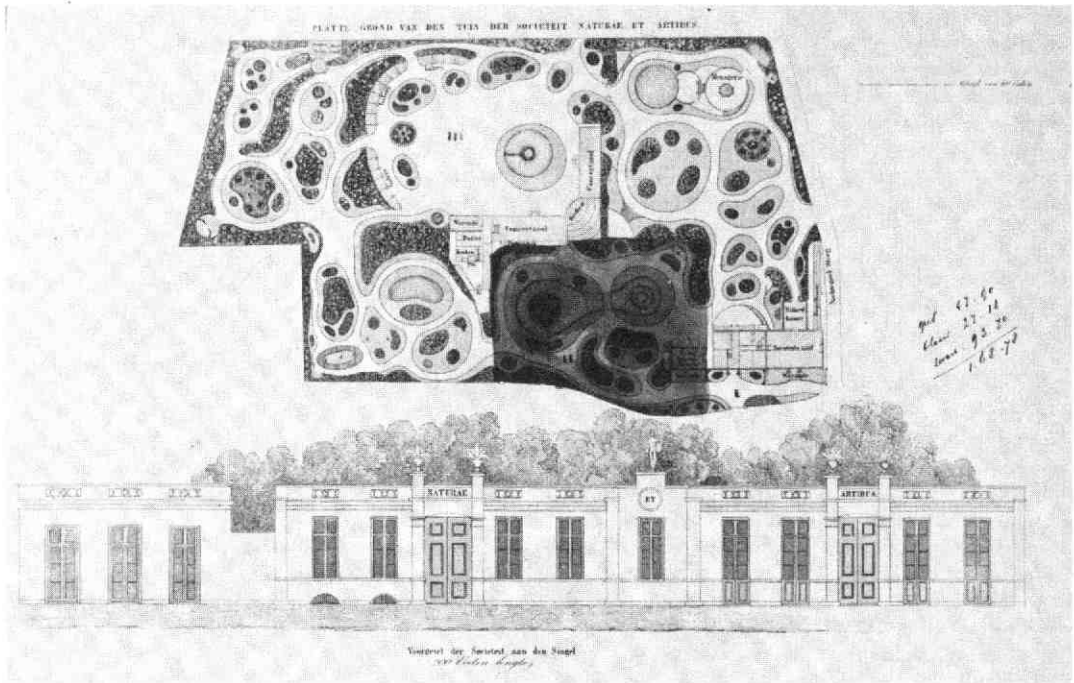
De bestuursleden worden met name genoemd.

In de eerste jaren houdt Van Lidth de Jeude er op regelde tijden lezingen, in later jaren worden die niet alleen door hem, maar ook door anderen gegeven.

Van januari 1840 af vindt men min of meer regelmatig berichten over de Zoölogische Sociëteit: aanwinsten, lezingen, cursussen en daarnaast ook advertenties van de kastelein over wat deze te bieden heeft; 's zomers vindt men ook concerten, die in de tuin gegeven worden, per advertentie aangekondigd. Indien belangrijke personen de sociëteit bezoeken, resp. er bijzondere feestelijkheden gegeven worden, vindt men die dikwijls in de krant vermeld.

Bijvoorbeeld: in mei 1841 bezoekt Koning Willem II de stad Utrecht en o.m. ook de Zoölogische tuin en bijbehorend naturaliën kabinet (zie verslag in Utrechtsche Courant 24 mei 1841).

Tijdens het universitaire lustrum in 1841 vindt ook

Plattegrond van de tuin van de sociëteit Naturae et Artibus, vervaardigd t.g.v. de openbare veiling op 22 juli 1854. G.A.U. Coll. rechtskundige rapporten.

een deel der feestelijkheden in de tuinen en het gebouw der Zoölogische Sociëteit plaats.

Intussen breidt de verzameling van Van Lidth de Jeude zich steeds uit; in 1843 bv. is hij door aankoop in het bezit gekomen van het uitgebreide en beroemde gelijksoortige kabinet van wijlen G. J. Klinkenberg, (1768 of 1769 tot 1841), destijds apotheker alhier (12). Deze woonde in de Wittevrouwenstraat, nu nr. 12. In deze collectie zaten ook diverse stukken van de eertijds beroemde collectie van stadhouder Willem V. Naast de verzameling preparaten van diverse soorten breidt ook de *levende have* zich uit, zoals we bv. vermeld vinden: *De menagerie der Zoöl. Soc. is vermeerderd met een jonge mandril, een jong edelhart (beide uit Artis), een volwassen dromedaris en een Amerikaans zwijn, beide laatste geschenken van Luit. Kol. de Wolff van Westeroode (Utrechtsche Courant 25 mei 1840)*. Nog in november 1846 was een vreemd vogeltje gevangen door Van Dam van Isselt in de Herwijjnse polder. Wanneer het gestorven is wordt het aan Van Lidth de Jeude geschonken. Het bleek een Amerikaanse patrijs te zijn, bij ons zeer zeldzaam. De schenker had reeds eerder meerdere vogels aan het museum afgestaan.

In mei 1847 wordt er in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen een grote nijverheidstentoonstelling gehouden (13). Van Lidth de Jeude zorgt er dan voor dat gelijktijdig op het terrein van Tivoli een tentoonstelling van *Natuurvoortbrengselen uit het Rijk der*

Dieren en Planten ingericht wordt door vier Utrechtse bloemisten. Er zal dan een matige (wat is dat?) entree geheven worden, vreemdelingen (d.w.z. niet-Utrechters) kunnen in de tuinen geïntroduceerd worden en aan het „locaal der Zoölogische Sociëteit“ toegangskaartjes kopen voor de concerten welke gedurende de tentoonstellingen in de muziekzaal der sociëteit gegeven zullen worden. Er treedt dan o.m. het orkest van Franscati uit Amsterdam op o.l.v. E. Stumpf. Dat laatste schijnt bij sommige Utrechters bezwaren op te roepen: waarom een *Amsterdams* orkest? Op deze bezwaren reageert de recesent in de krant aldus: *v. L. d. J. moet onpartijdig genoemd worden en is ijverig bezig om kunsten en wetenschappen op het sterkst voor te staan, ja, zelfs, met groote opofferingen te ondersteunen. . . De directeur der Zoöl. tuinen heeft getoond eenen vasten wil te bezitten om zijne tuinen te doen floreren en wat kon hij ons dan aangenamers schenken dan een concert van den heer Stumpf. . . Moge de belangeloze opoffering van den directeur hem door het publiek ruimschoots vergoed worden en men hem alzo waarderen en tegemoet komen waar hij zulks noodig heeft. . .*

Sombere geluiden klinken echter korte tijd later (14): *Gepasseerde Zondag is de Minister van Binnelandse Zaken in de Zoöl. tuin geweest en (heeft) aan de Directeur hulde gebracht. . .*

Het ware te wenschen, dat de laauwheid voor die schoone inrigting meer algemeen wijken mogt en de

grootte meerderheid onzer stedelingen ook hare hulde en ondersteuning bij die van zulke hoog geplaatste personen voegde, wij hadden dan nog aldaar veel schoons te wachten. Doch wij vreezen, dat men de inrigting hulde zal toebrengen, wanneer de tuinen eenmaal gesloten, voor niemand meer toegankelijk zijn en de Sociëteit alzoo opgeheven zal wezen. . .

(In juli van dat jaar bezoekt koning Willem II nog zo wel de nijverheidstentoonstelling als de Zoölogische tuin).

Die sombere voorspelling komt wel uit, maar voorlopig is het nog niet zover. B.v. in 1850 vindt men in de Utrechtsche Volks-Almanak nog wel de Zoöl. tuin, maar niet meer de Zoöl. Sociëteit vermeld.

De directeur laat voorlopig nog geen gelegenheid voorbij gaan om „zijn“ collectie onder de aandacht van feestgangers te brengen. Zo vond in 1846 ook een deel der feestelijkheden bij het universitaire lusttrum in tuin en gebouw van Tivoli plaats.

In september 1853 is koning Willem III te Utrecht geweest en heeft dan o.m. nog de collectie bewonderd. Maar op den duur heeft de instelling niet de belangstelling van het Utrechtse publiek weten te behouden. Van Lidth de Jeude heeft geen zoon, die zijn collectie verder zou kunnen beheren, de belangstelling taant en hij gaat ertoe over om te trachten het geheel te verkopen. Op 22 juli 1854 worden de gebouwen publiek verkocht, maar nog op 28 augustus van dat jaar stelt Van Lidth de Jeude het publiek in staat zijn collectie te bezichtigen.

Het gebouw gaat in 1855 over in de handen van twee sociëteiten: Sic Semper en De Vriendschap (15) onder de naam van Buiten-sociëteit Tivoli. Het verband tussen Tivoli en Zoölogie is hiermede ten einde. De inventaris van de collectie Van Lidth de Jeude moet er uit en gaat naar Arnhem om geveild te worden. Waarom naar Arnhem? Dat heb ik niet kunnen achterhalen, al vindt men wel een bericht dat er in Arnhem in 1857 stemmen opgaan, om de zoölogische tuin (collectie) van Van Lidth de Jeude aan te kopen (Utrechtsche Courant dec. 1857). Ook leefde toendertijd in Arnhem o.m. A. Ver Huell, die sterk ijverde voor oprichting van musea, waar hij verzamelingen zowel van wetenschap als van kunst bijeen gebracht wilde zien, maar in zijn brochure „Volk en Kunst“ (1862) worden alleen kunstwerken met name genoemd.

Het duurt tot 1858, het jaar dat Van Lidth de Jeude wegens het bereiken van de zeventigjarige leeftijd, zijn functie aan de academie moet opgeven, eer de eerste veiling plaats heeft.

Hij had in zoverre de tijd tegen, dat toen particulieren niet meer grote collecties gingen kopen en hij dus aangewezen was op het Rijk, dat niet over grote bedragen wilde of kon beschikken. Ook vanuit het buitenland, wel geïnteresseerd, besteedde men geen grote bedragen, daar men reeds verzamelingen had en dus alleen aanvullingen wenste bij te kopen.

De collectie van van Lidth de Jeude, evenals die van

bv. van Klinkenberg had indertijd een zeer goede naam. (zie o.m. Moll, noot 7 blz. 145).

Waaruit heeft de collectie Van Lidth de Jeude bestaan? Daarin krijgt men enig inzicht indien men de inleiding tot zijn veilingcatalogus leest (16). Het blijkt dat hij in de loop der jaren bij zijn eigen collectie door aankoop toegevoegd heeft de collecties (of delen ervan) van G. A. G. P. Baron van der Capellen (1778-1848), (president) curator van de Utrechtse universiteit, van Van Klinkenberg (boven reeds genoemd) en van de heren Muller en Draak (zie Boeseman, mijn noot 12, blz. 192). Alleen al voor de veiling van 1858, bedoeld als die van een deel zijner verzameling, worden de volgende aantallen preparaten genoemd (tussen haakjes de aantallen ervan op alcohol, de overige zijn dus droge preparaten): 1062 zoogdieren (362), 3300 vogels (60), 1580 amfibieën en reptielen (1460) en 1345 vissen (920), benevens skeletdelen van zoogdieren 300 van vogels, 100 van reptielen, 50 van vissen en vele anatomische preparaten. Wat er gebeurt is met de *levende* have wordt niet vermeld. Is deze in de loop der jaren afgestorven? De kans daarop lijkt mij groot.

Die gedeeltelijke veiling in Arnhem in 1858 wordt een grote teleurstelling voor hem, een klein gedeelte is slechts verkocht, het grootste deel blijft onverkocht, moet Arnhem verlaten en blijkt in ieder geval in 1862 weer in Utrecht te zijn.

In 1863 overlijdt Van Lidth de Jeude. De collectie blijft in het bezit van de nabestaanden, welke trachten deze te verkopen. De waarde is dan nog geschat op ca. f 38.000,— Leiden is geïnteresseerd, maar krijgt van het Ministerie geen vergunning om een dergelijk bedrag te besteden.

Tenslotte vindt eerst in 1867 te Utrecht de verkoop plaats (30 september en volgende dagen) en de met zoveel zorg en liefde bijeengebrachte schatten gaan dan in vele handen over en hebben voor het overgrote deel Utrecht verlaten.

J. G. van Cittert-Eymers

Noten:

- (1) Verslag nopens den Staat der Hooge, Middelbare en Lagere Scholen 1817
- (2) H. Bouman: Geschiedenis der Geldersche Hoo-geschool, II 1844, 116
- (3) Alg. Konst en Letterbode 1818, II, 2 en 26
- (4) Bouman, l.c. 597
- (5) Van Gildestein naar Uithof, I, Utrecht, 1971, 42, 43
- (6) id., 46, 48, 49
- (7) P. Harting: Mijne Herinneringen, Amsterdam 1961, 53
- (8) Alg. Konst en Letterbode 1818, II, 2
- (9) Verslag nopens den Staat der Hooge, Middelbare en Lagere Scholen, 1825, 31.

Zie ook J. Mac Lean: De verwerving van de na-

tuurwetenschappelijke collecties aan de Utrechtse Universiteit van 1815 tot 1848. Jrb. Oud-Utrecht 1975, 95

Niet in het Alg. Rijks Archief, noch in het Koninklijk Huisarchief komt correspondentie over deze aankoop voor, wel zinspeelt Van Lidth de Jeude erop in de brief van 16 dec. 1835, zonder echter het jaartal 1825 te noemen.

- (10) A.R.A., brief van 16 dec. 1835 van Van Lidth de Jeude aan Curatoren de Utrechtse Universiteit. Verdere correspondentie in A. R. A., geda-teerd 28 dec. 1835, 2, 9 en 23 jan. en 12 feb. 1836
- (11) Utrechtsche Courant van 1 sept. 1837
- (12) M. Boeseman: The vicissitudes and dispersal of Albertux Seba's zoölogical specimens, Zoöl. Mededelingen Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden, 44, 1970, nr. 13, 189-200.
- (13) Utr. Courant 31 mei en 16 juni 1847

(14) Utr. Courant 23 juni 1847

(15) J. E. A. L. Struick: Utrecht door de eeuwen heen, Utrecht, 1968, 334

(16) Uitvoerig behandeld in art. Boeseman (zie noot 12)

(17) Utr. Prov. en Stads Courant (overgenomen uit de Arnh. Cour.) *Men verneemt dat het gedeelte van het Zoölogisch museum van professor van Lidth de Jeude, het welk een tijdlang op het Gemeentehuis te Arnhem werd bewaard, thans van daar wordt weggenomen. . .*

Hierbij wil ik gaarne mijn dank betuigen aan de archivaris van het Algemeen Rijks Archief zowel als aan de directeur van het Koninklijk Huisarchief voor hun hulp bij het opsporen van correspondentie.

De internationale archiefdagen en de tentoonstelling „De stad ten baat . . . ”

Van 13 oktober tot en met 15 december 1979 wordt in het gebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst te Utrecht (Alexander Numankade 199) een tentoonstelling gehouden, getiteld „De stad ten baat . . . zorg voor en beheer van de archieven en verzamelingen van de Gemeentelijke Archiefdienst Utrecht, geïllustreerd aan de hand van aanwinsten van de laatste 10 jaar”.

Doel van deze tentoonstelling is in de eerste plaats om de Utrechtse bevolking attent te maken op het bestaan van de archiefdienst, op het vele en veelsoortige materiaal dat in het archiefdepot ligt opgeslagen, en op de wijze waarop dit materiaal kan worden geraadpleegd. Bovendien is door de organisatoren bewust aansluiting gezocht bij het thema van het tweedaags congres dat op 18 en 19 oktober in het Jaarbeurscongrescentrum zal plaats vinden. Dit thema luidt: „dienstverlening, de relatie tussen archiefdienst en gebruiker”.

alom groeiende is en in vergelijkbare mate de bekendheid van de archiefdiensten is toegenomen, heeft toch nog maar een relatief klein aantal mensen de weg naar deze diensten gevonden en is het aantal dat zich werkelijk vertrouwd heeft gemaakt met het vaak weerbarstige archiefmateriaal, nog veel kleiner. De archiefweken zijn dan ook allereerst ingesteld om het grote publiek te attenderen op de mogelijkheden die de archiefdiensten kunnen bieden.

In het „Bulletin” van de Internationale Archiefraad (nr. 12, juni 1979) wordt een overzicht van de nationale programma's gegeven. Hieruit blijkt, dat 21 landen aan de oproep om archiefweken te organiseren gehoor hebben gegeven. In Europa zijn dit: Duitsland, Schotland, Zweden, Finland, USSR, Roemenië, Tsjecho-slowakijë en Nederland; buiten Europa o.m.: USA, Bahama-eilanden, Brazilië, Gambia, Kenia, India, Sri Lanka en Irak. Favoriete programmapunten blijken te zijn: tentoonstellingen, conferenties en symposia, „open dagen”, radio- en televisie-uitzendingen, films en publikaties.

Nederland sluit daar aardig bij aan. Een groot aantal archiefdiensten, over het hele land verspreid, heeft deze unieke gelegenheid aangegrepen om extra propaganda te maken, merendeels door het organiseren van tentoonstellingen. Om niet te ver van huis te raken, noem ik slechts: Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, Delft en Dordrecht, Arnhem, Nijmegen en Tilburg.

Ook landelijk zijn er voorbereidingen getroffen. De congresdagen kwamen reeds ter sprake. Daarnaast is

Internationale archiefweken

Het congres wordt georganiseerd door de „Vereniging van archivarissen in Nederland” (VAN) in het kader van de internationale archiefweken die op initiatief van de Internationale Archiefraad (Conseil International des Archives) in het najaar worden gehouden. Een goede gedachte en zeker geen overbodige luxe om de schijnwerper eens op de openbare archiefdiensten in de verschillende landen te richten. Want hoewel al enkele tientallen jaren de belangstelling voor de plaatselijke en regionale geschiedenis